College van Gedeputeerde Staten
statenbrief

Aan Provinciale Staten
Statencommissie Bestuur, Europa en Middelen

DATUM	22-5-2018	REFERENTIE	Hans Versteeg
ONS NUMMER	81CEAD0B	DOORKIESNUMMER	030-2583364
NUMMER PS	2018BEM46	E-MAILADRES	Hans.versteeg@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE	1	PORTEFEUILLEHOUDER	Pennarts-Pouw

Onderwerp Statenbrief: Verkenning ambtelijke samenwerking Baarn-Eemnes/herindelingsprocedure Gooi en Vechtstreek

Voorgestelde behandeling: ter informatie

Geachte dames en heren,

Inleiding
Met deze statenbrief wordt u geïnformeerd over de voortgang van de Noord-Hollandse herindelingsprocedure Gooi en Vechtstreek alsmede over de verkenning van de ambtelijke samenwerking tussen de gemeenten Baarn-Eemnes.

Voorgeschiedenis
Blaricum, Eemnes en Laren hebben in 2005 besloten om met een ambtelijke fusie (BEL Combinatie) hun bestuurskracht duurzaam te versterken.
In de regio Gooi en Vechtstreek wordt al jaren gesproken over het versterken van de bestuurskracht en de bestuurlijke indeling. De lange termijnvisie van de provincie Noord-Holland is één gemeente Gooi en Vechtstreek als solide en robuuste oplossing van lokale en regionale bestuurskrachtproblemen. De huidige herindelings-procedure vormt daarin een tussenstap voor de middellange termijn.

Essentie / samenvatting:
Baarn en Eemnes zijn eind 2017 een verkenning gestart naar de mogelijkheden om samen te werken die het vermogen versterken om bepaalde maatschappelijke opgaven samen effectief op te pakken. Deze verkenning is mede ingegeven door het besluit van GS van Noord-Holland om de herindeling van Huizen-Blaricum-Laren voort te zetten. In het onderzoeksrapport wordt geconcludeerd dat er serieuze kansen zijn voor samenwerking tussen Baarn en Eemnes. De provincie Utrecht betrekt het onderzoeksrapport bij de verkenning naar de regionale opgaven. Op 2 juli is er een gedachtewisseling met PS over de uitkomsten van deze verkenning.
Baarn en Eemnes hebben de provincie gevraagd om een financiële bijdrage van 50% in de onderzoekskosten van in totaal €46.250,- . Wij hebben ingestemd met dit verzoek, zijnde €23.125, -.

Aanleiding
GS van Noord-Holland hebben op 7 november 2017 besloten om de herindelingsprocedure voort te zetten gericht op een samenvoeging van de gemeenten Huizen-Blaricum-Laren (HBL), alsmede tot de samenvoeging van de gemeenten Hilversum en Wijdemeren, beiden met als beoogde fusiedatum 1-1-2021. In verband hiermee zullen GS van Noord-Holland vóór 1 september 2018 een herindelingsontwerp vaststellen. GS van Noord-Holland worden in de procedure ondersteund door Berenschot. Berenschot heeft voor het opstellen van de herindelingsontwerpen en -adviezen in februari 2018 een Plan van Aanpak opgesteld waarin de diverse stappen en de hoofdstukindeling zijn beschreven. Het Plan van Aanpak en overige informatie over de

herindelingsprocedure staan op de provinciale website van Noord-Holland: https://www.noord-olland.nl/Bestuur/Regionale_bestuurskracht/Regio_s/Regio_Gooi_en_Vechtstreek.

Het herindelingsontwerp moet informatie bevatten over de (nieuwe) organisatie voor de nieuwe gemeente. In het *Plan van Aanpak* voor de HBL is vermeld dat de huidige fusie-organisatie BEL Combinatie met de gemeente Eemnes voor Blaricum en Laren een aandachtspunt is. Opgemerkt wordt dat dit een complex onderwerp is als Blaricum en Laren samen met Huizen opgaan in één gemeente. Mogelijke oplossingsrichtingenkunnen de ontvlechting van de huidige BEL-fusieorganisatie zijn of, bijvoorbeeld, bij de opzet van een nieuwe organisatie van de nieuw te vormen gemeente de gemeente Eemnes als 'inlener' aanmerken (centrumconstructie).

Het vormgeven van een nieuwe organisatie is een zaak van de HBL-gemeenten. Het is op dit moment, na de gemeenteraadsverkiezingen, nog onbekend of er (voldoende) draagvlak is voor de bestuurlijke fusie van HBL en zo ja, hoe de betrokken gemeenten de nieuwe organisatie willen vormgeven.
Eemnes werkt naar tevredenheid samen met Blaricum en Laren in de BEL Combinatie en wil deze samenwerking graag voortzetten. Als de BEL Combinatie niet kan worden voortgezet zal ontvlechting daarvan noodzakelijk zijn met als aandachtspunt dat de eventuele ontvlechting parallel moet plaatsvinden aan de herindelingsprocedure. Wij hebben in ons bestuurlijk overleg van medio februari 2018 met GS van Noord-Holland aandacht gevraagd voor de positie van Eemnes en de afspraak gemaakt dat Eemnes in het kader van het opstellen van het herindelingsontwerp gehoord wordt.

Mede door de bestuurlijke ontwikkelingen in Noord-Holland zijn Baarn en Eemnes in het najaar van 2017 gestart met een eerste verkenning van mogelijkheden voor duurzame en optimale ambtelijke samenwerking. De beide Utrechtse buurgemeenten zijn onderdeel van de regio Amersfoort en voor thema's als ruimtelijke ontwikkeling, wonen, verkeer en vervoer en deels sociaal domein ook op deze regio georiënteerd. Voorts zien beide gemeenten het als een kans om in te spelen op nieuwe vormen van participatie en democratie, gevolgen van digitalisering, invoering Omgevingswet e.d.
De gemeentelijke context laat zien dat ambtelijke visies en ambtelijke kernwaarden in elkaars verlengde liggen. Baarn en Eemnes hebben aan WagenaarHoes en the ChangeLab opdracht gegeven om onderzoek te doen naar mogelijke gelijkwaardige en duurzame ambtelijke samenwerking dat bestuurlijk draagvlak heeft. Samenwerking versterkt het vermogen om bepaalde maatschappelijke opgaven gezamenlijk effectief op te pakken.

Baarn en Eemnes hebben een aantal gemeenschappelijke uitgangspunten ten behoeve van de samenwerking geformuleerd. Zij willen geen bestuurlijke fusie; het behalen van synergie en het verminderen van kwetsbaarheid is het doel. Bezuiniging is geen doel van de samenwerking. Voor Baarn is het belangrijk dat wordt voortgebouwd op de recent in gang gezette organisatieverbeteringen. Eemnes zal actief inspelen op de bestuurlijke ontwikkelingen in Noord-Holland en niet actief uit de BEL Combinatie treden.

Uitkomsten onderzoeksrapport
Op basis van deze eerste verkenning wordt door de onderzoekers geconcludeerd dat intensieve samenwerking tussen Baarn en Eemnes kansrijk is. Beide gemeenten willen burgerbetrokkenheid bij hun beleid en uitvoering, vinden het behoud van de eigen identiteit belangrijk en willen hun unieke leefmilieu versterken. De gemeenten zetten hun dienstverleningsconcept in op nabijheid en daar waar mogelijk op maatwerk. Ook staan beide gemeenten open om de ambtelijke samenwerking op termijn verder uit te bouwen met nieuwe samenwerkingspartners om in te kunnen spelen op toekomstige grote uitdagingen.

Op basis van de geformuleerde uitgangspunten hebben twee vormen van ambtelijke samenwerking de voorkeur:
- een gezamenlijke organisatie waarin de taken gezamenlijk worden uitgevoerd
- een centrumgemeenteconstructie, waarbij de organisatie van Baarn wordt gebruikt om beide zelfstandige gemeentebesturen te bedienen.

Aanbevelingen
De Noord-Hollandse ontwikkelingen zijn nog niet in definitieve besluitvorming uitgekristalliseerd. Het onderzoek van Baarn en Eemnes is dan ook een eerste verkenning naar samenwerkingsmogelijkheden voor de toekomst. In dat kader zijn een viertal aanbevelingen gedaan:
1. Zet in op een evolutairmodel, waarbij stapsgewijs ervaring wordt opgedaan in de samenwerking te starten met taken die de BEL Combinatie niet onder druk zetten. In aansluiting daarop nader onderzoeken waar beide gemeenten elkaar kunnen versterken door ambtelijke samenwerking.
2. Als wordt besloten tot nadere uitwerking, dient onderzoek plaats te vinden naar de gewenste organisatorische invulling en een aantal governance aspecten.
3. Na besluitvorming over het vervolgonderzoek kan al worden gestart om in elkaars organisatie te kijken om elkaar beter te leren kennen en toe te groeien naar het beste van beide organisaties.
4. De nadere samenwerking leidt zeker tot vergroting van de kwaliteit en vermindering van kwetsbaarheid van beide gemeenten maar gelet op toekomstige opgaven zijn beide gemeenten gebaat bij meer (ambtelijke) massa. Geadviseerd wordt uit te gaan van een groeimodel zodat op (langere) termijn andere gemeenten uit het Eemland kunnen toetreden.

Wat als de BEL Combinatie blijft bestaan?
Als GS van Noord-Holland besluiten de herindelingsprocedure voor HBL stop te zetten, blijft de samenwerking in de BEL Combinatie bestaan. Eemnes werkt binnen de BEL naar tevredenheid samen met Blaricum en Laren. Deze samenwerking zal door Eemnes dan voortgezet worden.
In deze context zullen Baarn en Eemnes echter de samenwerking zoeken op thema's als ruimtelijke ontwikkeling, wonen en verkeer & vervoer. Eemnes is namelijk meer op Regio Amersfoort georiënteerd dan op de regio Gooi en Vechtstreek. Deze thema's kennen een aantal grote maatschappelijke opgaven voor de komende jaren die Eemnes samen met Baarn kan oppakken.

Meetbaar / beoogd beleidseffect
Het duurzaam en toekomstbestendig versterken van de uitvoeringskracht van Utrechtse gemeenten om zo een bijdrage te leveren aan het realiseren van (regionale) maatschappelijke opgaven.

Wettelijke grondslag
Een provinciale financiële bijdrage aan het verkennen van mogelijke vormen van ambtelijke samenwerking is gebaseerd op artikel 158, Provinciewet en met toepassing van de regels van de algemene provinciale subsidieregeling.

Financiële consequenties
Wij hebben besloten om een eenmalige financiële bijdrage van €23.125, - exclusief btw aan Baarn en Eemnes toe te kennen, zijnde 50% van de onderzoekskosten

Vervolgprocedure/voortgang
Wij ondersteunen in financiële zin het verkennende onderzoek van Baarn en Eemnes. Wij verwachten dat de landelijke en regionale opgaven de komende periode meer eisen zal stellen aan de ambtelijke organisaties. Voor het vervolgonderzoek is het daarom belangrijk dat beide gemeenten ook aandacht besteden aan de robuustheid en flexibiliteit van de te kiezen organisatievorm in regionale context. Een ander belangrijk aspect is dat met elkaar een bestuurlijk middellange termijnperspectief wordt besproken en gedeeld.
In dit verband hebben wij de eindrapportage 'Een vlucht naar voren of een duurzaam perspectief 'van Berenschot (februari 2018) naar een aantal ambtelijke fusies bij de gemeenten onder de aandacht gebracht. In dat onderzoeksrapport zijn de kansen, effecten en risico's van ambtelijke fusies in kaart gebracht.
Na het zomerreces wordt u over de voortgang geïnformeerd van de herindelingsprocedure Gooi en Vechtstreek en over de volgstappen van Baarn en Eemnes.

Concreet voorliggende vraag aan statencommissie / Provinciale Staten
De in deze brief beschreven informatie over de voortgang van de herindelingsprocedure Gooi en Vechtstreek en de consequenties daarvan voor de BEL Combinatie in samenhang met de verkenning van de ambtelijke samenwerking tussen de gemeenten Baarn en Eemnes, voor kennisgeving aan te nemen.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

De voorzitter,

De secretaris,